Region Stockholm

6

Yttrande över motion 2021:76 av Liselott Vahermägi m.fl. (S) om ökad jämställdhet i Region Stockholm

VKN 2022-0016

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Allmänmedicin
Caroline Agrell

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-03-16

VKN 2022-0016

Vårdens
kunskapsstyrningsnämnd

Yttrande över motion 2021:76 av Liselott Vahermägi m.fl. (S) om ökad jämställdhet i Region Stockholm

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att vårdens kunskapsstyrningsnämnd ska yttra sig över ökad jämställdhet i Region Stockholm. I motionen föreslår Liselott Vahermägi m.fl. (S) att förstärka resurser för att motverka ojämställdhet i Region Stockholm, med ett särskilt fokus på att erbjuda stöd och vård vid psykisk ohälsa utifrån ett normkritiskt förhållningssätt.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2021:76 av Liselott Vahermägi m.fl. (S)

Förslag till beslut

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2021-76 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Regionstyrelsen har begärt att vårdens kunskapsstyrningsnämnd ska yttra sig över motion 2021:76 av Liselott Vahermägi m.fl. (S) om att öka jämställdheten i Region Stockholm med särskilt fokus på att erbjuda stöd och vård vid psykisk ohälsa i ett tidigt skede utifrån ett normkritiskt förhållningssätt.

Region Stockholm ska bidra till ökad jämlikhet och jämställdhet för invånarna i länet och sträva efter att utjämna olikheter som uppstått genom att personer behandlas olika utifrån kön, etnisk eller kulturell bakgrund, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller andra individuella egenskaper.

I december 2021 beslutade regionfullmäktige om hållbarhetspolicy (RS 2019-0857) och hållbarhetsstrategi (RS 2020-0779) för Region Stockholm. De tre dimensionerna av hållbarhet är social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. I regionens hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi ingår jämställdhet i dimensionen social hållbarhet. Hållbarhetspolicyn anger styrande principer och viljeinriktning för hållbarhetsarbetet på lång sikt och gäller tillsvidare. Bland de styrande principerna ingår följande: ”En god, jämlik hälsa i befolkningen främjas aktivt och strukturella hinder för att leva ett hälsosamt liv motverkas” och ”Diskriminering motverkas aktivt i verksamheterna och invånarna får del av service och tjänster med lika rättigheter och möjligheter.”

Hållbarhetsstrategin tydliggör ambitionerna och visar hur regionen ska arbeta med en hållbar utveckling under åren 2022-2027. Ett av de prioriterade områdena i strategin är ”Jämlika livsvillkor och jämlik tillgång till samhällsservice” där ett av fokusområdena är ”Tillgång och tillgänglighet till hälso- och sjukvård säkras utifrån ett jämlikhetsperspektiv”. Ett annat prioriterat område är ”Lika rättigheter och möjligheter”, som handlar om att invånarna ska kunna ta del av regionens tjänster på samma villkor.

En samlad riktlinje för hållbarhet är under framtagande. Avsikten med riktlinjen är att komplettera policy och strategi med beskrivningar och styrande moment. Bedömningen är att en rad styrande dokument kan upphöra att gälla när riktlinjen beslutas, däribland den jämställdhetspolicy (LS 0501-0052) som antogs av landstingsfullmäktige 2006.

Husläkarmottagningarna ska utgöra navet för invånarnas hälso- och sjukvård och ha helhetsansvar för både den somatiska och psykiska hälsan. I maj 2021 infördes ett förstärkt uppdrag för regionens husläkarmottagningar gällande omhändertagandet av mild till måttlig psykisk ohälsa för patienter i alla åldrar. Förändringens syfte är att öka kvaliteten genom ett teambaserat omhändertagande, där olika yrkeskategorier samarbetar för att tidigare upptäcka psykisk ohälsa, få till en hög tillgänglighet samt erbjuda patienterna stöd till egenvård, bedömning, behandling och uppföljning.

För att stärka husläkarmottagningarnas kompetens inom psykisk hälsa-området så startade projektet STEP-UP. STEP-UP erbjuder utbildningar och utvecklingsstöd till samtliga professioner som arbetar med psykisk ohälsa vid husläkarmottagningarna. Material och kurser har fokus på den

praktiska arbetsvardagen och tas fram av medarbetare med mångårig klinisk erfarenhet.

För ökad social hållbarhet ska STEP-UP inbegripa utveckling av kurser, arbetssätt, behandlings- och informationsmaterial som strävar efter att invånare oavsett kön, ålder, etnicitet, sexuell läggning, trosuppfattning och social eller ekonomisk utsatthet erbjuds likvärdiga insatser.

I samtliga kurser som erbjuds inom ramen för STEP-UP läggs fokus på ovan nämnda kriterier i exempelvis bildval, tonalitet, illustrationer och filmer. Det finns flera kurser som rör olika perspektiv såsom exempelvis transkulturellt, HBTQ och funktionsnedsatta inom området psykisk ohälsa. För vidare fördjupning i området våld i nära relationer fortbildar Akademiskt primärvårdscentrum (APC) samtliga.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget innebär oförändrade konsekvenser för ekonomi.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget innebär oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget innebär oförändrade konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Förslaget innebär oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslaget innebär oförändrad påverkan på administration.

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Magnus Thyberg, 2022-03-16

Socialdemokraterna
I STOCKHOLMSREGIONEN

Motion av Liselott Vahermägi (S) m.fl. om ökad jämställdhet i Region Stockholm

Enligt undersökningar gjorda i Stockholms län finns det skillnader i hur människor bemöts och behandlas i Stockholms län. Både bemötande och valet av behandlingar inom hälso- och sjukvården har visat sig variera beroende på faktorer som patienternas kön, etnicitet, funktionsförmåga, ålder, sexuella läggning och könsidentitet[1] I regel får de med starkare ställning, socioekonomiskt och utbildningsmässigt, också bättre vård. Inom Stockholms län tyckte bara 43,5 procent av kvinnorna att vården gavs på lika villkor, i jämförelse med 56,1 av männen. I Stockholm är det färre både män och kvinnor jämfört med övriga riket, som har uppfattningen att vård ges på lika villkor[2]

Ökad jämställdhet inom hälso- och sjukvården är en nyckel till att uppnå jämställd hälsa. Jämställd hälsa är ett av de prioriterade jämställdhetspolitiska målen som har beslutats om i Sveriges riksdag. Om osakliga åtskillnader upphörde skulle det få direkta hälsoeffekter för folkhälsan. För individen skulle risken för utebliven eller fel behandling minska. Vikten av att vård erbjuds på jämlika grunder gör också att prioriteringen hänger samman med del - målet om jämn fördelning av makt och inflytande och för tilltron till det demokratiska systemet.

Att adressera jämställdhetsproblematiken inom hälso- och sjukvården handlar både om kvinnors och mäns villkor och om alla de som inte identifierar sig enligt denna tvåkönsnorm. I Region Stockholm behöver fler insatser göras för att motverka ojämställdhet i såväl själva vården som i bemötandefrågor.

Det finns dagens läge i Region Stockholm ett behov av satsningar för att utveckla den vård som riktas specifikt till kvinnor, bland annat inom förlossningsvården. Samtidigt ser vi även behov av att stärka stödet och vården gällande psykisk ohälsa.

Den psykiska ohälsan är mer utbredd bland kvinnor än bland män i Sverige och könsskillnader i psykisk ohälsa syns redan från mycket tidig ålder. Den arbetsrelaterade ohälsan och sjukfrånvaron är större för kvinnor än för män. Utöver dessa könsskillnader finns också påtagliga skillnader i hälsa mellan olika delar av Stockholmsregionen. Kvinnors hälsa påverkas negativt av den maktordning som finns mellan män och kvinnor. Det gäller särskilt i dess mest extrema uttryck som mäns våld mot kvinnor utgör. Negativa hälsoeffekter av könsstereotypa normer finns även för män exempelvis genom att mäns våld också drabbar män och pojkar. Dagens maskulinitetsnormer kan också bidra till att män i större utsträckning än kvinnor missköter sin hälsa och låter bli att söka vård och stöd i tid. Normer kan också påverka vilken behandling, service och bemötande som män respektive kvinnor får inom vård och omsorg.

Som en av de nya stora utmaningarna är fokus på psykisk ohälsa viktigt för att kunna uppnå jämställd hälsa. En förbättrad psykisk hälsa inom de områden där könsskillnaderna är tydliga skulle ha stora effekter på hälsan totalt sett. Det skulle kunna innebära färre sjukskrivningar för psykisk ohälsa bland kvinnor och färre självmord bland män.

Kvinnor och män är heterogena grupper med stora inbördes skillnader. Det är därför viktigt att ett arbete för jämställd hälsa i hela länet har ett intersektionellt perspektiv. För att uppnå målet

[1] SKR (2019) (O) jämställdhet i hälsa och vård samt Vårdanalys (2014) En mer jämlik vård är möjlig
[2] 50 Vården i siffror (2015)

om jämställd hälsa för alla måste arbetet nå alla delar av länet och anpassas till de varierande förhållanden som råder på olika platser.

Vi föreslår regionfullmäktige besluta att;

- Resurserna för att motverka ojämställdhet i Region Stockholm förstärks med särskilt fokus på att erbjuda stöd och vård vid psykisk ohälsa utifrån ett normkritiskt förhållningssätt.

Liselott Vahermägi (S)

Hanna Stymne Bratt (S)

Ing-Marie Elfström (S)

Ola Hägg (S)